

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์
Weekly Epidemiological Surveillance Report, Thailand

ปีที่ 41 ฉบับที่ 10 : 19 มีนาคม 2553

Volume 41 Number 10 : March 19, 2010

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าประจำเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

(Human Rabies situation, February 2010)

✉ tchuxnum@health3.moph.go.th

ธีรศักดิ์ ชักนำ ประวิทย์ ชุมเกษียร

กลุ่มงานระบาดวิทยาโรคติดต่อ สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2553 สำนักโรคระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วย/ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้า จำนวน 2 ราย โดยคิดเชื้อจากแขวงจันทร์เกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 1 ราย และ ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก 1 ราย

ผู้ป่วยรายที่ 1 เป็นเพศหญิง อายุ 48 ปี นับถือศาสนาพุทธพักอยู่ที่แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อาชีพรับราชการอยู่ในกระทรวงสาธารณสุข และซื้อขายแลกเปลี่ยนสุนัขในตลาดนัดสวนจตุจักรเป็นอาชีพเสริม ผู้ป่วย/ตายเคยถูกสุนัขกัดเป็นแผลเล็กน้อยๆ มาก่อนหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายประมาณวันที่ 4 ธันวาคม 2552 ถูกสุนัขที่เลี้ยงไว้ในบ้านพันธุ์ร็อตไวเลอร์เพศผู้ อายุประมาณ 3 ปี ซึ่งมีอาการกระวนกระวายผิดปกติ กัดขนะอ้าปากสุนัขเพื่อป้อนยานอนหลับ (วาเลียม 4 เม็ด) ที่แขนซ้ายเป็นแผลไม่ลึก แต่มีเลือดออก ผู้ป่วย/ตายได้ล้างแผลแต่ไม่ไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เนื่องจากเคยซื้อวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ามาฉีดให้กับสุนัขเลี้ยงในบ้านทุกตัวแล้ว วันรุ่งขึ้นสุนัขที่กัดยังไม่สงบจึงไปซื้อยานอนหลับมาป้อนอีก 5 เม็ด โดยยัดใส่ในลูกชิ้นให้กิน ปรากฏว่าสุนัขหลับลึกและตายในวันเดียวกันทำให้ผู้ป่วย/ตายเข้าใจว่าสุนัขตายเพราะกินยานอนหลับเกินขนาด จึงไม่เฉลียวใจว่าสุนัขจะเป็นโรคพิษสุนัขบ้า

ประกอบกับสุนัขร็อตไวเลอร์เพศเมียอีกตัวหนึ่งที่ถูกสุนัขที่ตายกัดในช่วงช่วงเวลาใกล้เคียงกันยังมีชีวิตอยู่ จึงมีความมั่นใจมากขึ้น

เหตุการณ์ผ่านไปประมาณ 2 เดือนเศษ จนถึงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2553 ผู้ป่วยมีอาการปวดเมื่อยตามตัว มีกระตุกและมีอาการเสียวแปลบเวลาโดนน้ำและลม กลืนน้ำลายลำบาก อ่อนเพลีย ผู้ป่วยจึงไปรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง และให้ประวัติว่าเครียดจากงาน แพทย์จึงแนะนำให้ไปรักษาจิตแพทย์ที่โรงพยาบาลศรีธัญญา ผู้ป่วยจึงขับรถไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลศรีธัญญาในวันเดียวกัน แพทย์ได้ฉีดยากล่อมประสาทให้ ผู้ป่วยได้เล่าประวัติว่าถูกสุนัขที่บ้านกัดมาประมาณ 2 เดือน แพทย์ให้กลับไปพักผ่อนและแนะนำให้ไปรักษาต่อที่สถาบันบำราศนราดูร วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2553 ผู้ป่วยไปเข้ารับการรักษาต่อที่สถาบันบำราศนราดูร โดยผู้ป่วยมีอาการกระสับกระส่าย มีอาการคันตามตัว กลืนลำบาก หอบเหนื่อย และหายใจลำบาก ระหว่างนั้นรู้สึกตัวดีบ้าง ไม่รู้สึกตัวบ้างสลับกัน ในที่สุดอาการก็ทรุดลงเรื่อยๆ จนเสียชีวิตในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2553

ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ด้วยวิธี PCR จากเนื้อสมองและน้ำลาย ยืนยันว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า

สารบัญ

◆ สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าประจำเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553	145
◆ การประเมินระบบเฝ้าระวังกลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2552	148
◆ สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 10 ระหว่างวันที่ 7-13 มีนาคม 2553	153
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนประจำสัปดาห์ที่ 10 ระหว่างวันที่ 7-13 มีนาคม 2553	155

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรืองานศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์ประยูร กุณาสล
นายแพทย์รัชวัช จายนีย์โยธิน นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
นายอองอาจ เจริญสุข

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์ภาสกร อัครเสวี
บรรณาธิการประจำฉบับ : นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
บรรณาธิการวิชาการ : นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
แพทย์หญิงคารินทร์ อารีชัยกชชัย

กองบรรณาธิการ

บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์ สิริลักษณ์ รังมีวงศ์ พงษ์ศิริ วัฒนาสุรศักดิ์
กรรณิการ์ หมอนพั้งเทียม อรพรรณ สุภาพ

ฝ่ายข้อมูล

ลัดดา ลิขิตยงวรา น.สพ.ธีรศักดิ์ ชักนำ
สมาน สมุญญรัตน์ สมเจดน์ ตั้งเจริญศิลป์
กนกทิพย์ ทิพย์รัตน์ ประเวศน์ แยมชื่น

ฝ่ายจัดส่ง : พูนทรัพย์ เปี่ยมฉนิ เชิดชัย ดาราแจ้ง

ฝ่ายศิลป์ : ประมวล ทุมพงษ์

ประชาสัมพันธ์

เรียน สมาชิก wesr ทุกท่าน

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ ASEAN Plus Three Countries ในการเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ของ ASEAN+3 (www.aseanplus3-aid.info) เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านโรคอุบัติใหม่ การระบาดของประเทศไทย

จึงขอเชิญสมาชิกทุกท่าน หากมีผลงานต้องการเผยแพร่ เช่น การสอบสวนโรคระบาด เป็น Abstract / ไฟล์ฉบับสมบูรณ์ (**ต้องเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด**) ในรายงานมีแผนภูมิ/กราฟ/รูปภาพได้ (แนบไฟล์ต้นฉบับภาษาไทยมาด้วยได้)

****กรุณาส่งไปที่อีเมล borworn67@yahoo.com ****

โดยใส่ Subject อีเมลล์ว่า: For ASEAN publishing เพื่อผู้รับผิดชอบจะได้คัดผลงานของท่านไปเผยแพร่ในนิตยสารอาเซียนต่อไป

รูปที่ 1 แสดงจังหวัดที่มีผู้ป่วย/ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าสะสมระหว่าง

เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2553

ข้อมูลสุนัขที่กัดผู้เสียชีวิต

บ้านของผู้เสียชีวิต เลี้ยงสุนัขไว้ที่บ้านหลายตัว มีพันธุ์ร็อตไวเลอร์ 2 ตัว เพศผู้ 1 ตัว เพศเมีย 1 ตัว อายุ 3 ปีเท่ากัน (ตัวเมียอยู่ระหว่างตั้งท้องใกล้คลอด) พันธุ์พุดเดิ้ล 2 ตัว อายุ 4 ปีใกล้เคียงกัน และพันธุ์สปีทซ์ 1 ตัว แต่ละสัปดาห์ถ้ามีสุนัขที่เหลือจากการขายที่ตลาดนัดสวนจตุจักรจะนำมาใส่กรงเลี้ยงไว้ที่บ้าน

วันที่ 1-2 ธันวาคม 2552 สุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์เพศผู้ มีพฤติกรรมเปลี่ยนไป มีอาการทางประสาท กระวนกระวายคลุ้มคลั่ง รุ้ยกัดแทะกรง กัดสุนัขร็อตไวเลอร์เพศเมีย 2-3 แผล กัดสุนัขพุดเดิ้ลตัวหนึ่งรุนแรงจนเดินไม่ได้ วันที่ 4 ธันวาคม 2552 ผู้ป่วย/ตายได้พาสุนัขตัวที่ถูกกัดไปรักษาที่คลินิกใกล้ๆ บ้านและได้ซื้อยานอนหลับมาป้อนสุนัขร็อตไวเลอร์ 4 เม็ด จนถูกกัดขณะป้อนยานอนหลับและเสียชีวิตไป หลังจากสุนัขร็อตไวเลอร์เพศผู้ตายไป 2-3 วัน สุนัขร็อตไวเลอร์เพศเมียคลอดลูก ลูกสุนัขทยอยกันตายภายใน 1 สัปดาห์ สุนัขพันธุ์พุดเดิ้ล 1 ตัว และพันธุ์สปีทซ์ 1 ตัว ก็ได้เสียชีวิต หลังจากนั้นในเวลาประมาณ 11-12 วัน โดยสุนัขที่ตายทุกตัวไม่มีการเก็บตัวอย่างส่งตรวจโรคพิษสุนัขบ้า

ผู้ป่วย/ตายน่าจะรับเชื้อจากการถูกสุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ เพศผู้ที่เสียชีวิตตัวแรกกัดขณะป้อนยานอนหลับซึ่งคาดว่าสุนัขตัวนี้อาจจะได้รับเชื้อจาก 3 ทาง จากการสัมผัสโรคกับสุนัขอื่นบริเวณชองหน้าประตูบ้าน ได้รับเชื้อจากสุนัขที่ซื้อมาไว้เพื่อขาย หรือได้รับเชื้อจากสุนัขที่สัมผัสโรคที่เหลือจากการขายที่สวนจตุจักร โดยมีผู้สัมผัสกับสุนัขตัวนี้ 3 ราย ได้แก่สามีและบุตรชายของผู้เสียชีวิตซึ่งได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแล้วเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2553 และหญิงสาวพม่าคนหนึ่งซึ่งไม่สามารถติดต่อได้

การสอบสวนโรคครั้งนี้ได้ข้อมูลค่อนข้างละเอียดเนื่องจากมีโอกาสสอบถามผู้ป่วยขณะมีชีวิต จากสามี แพทย์ พยาบาลผู้ดูแล และการสอบสวนโรคจากตำหนักอนามัยกรุงเทพมหานคร

ผู้ป่วยรายที่ 2 เป็นเพศชาย อายุ 24 ปี นับถือศาสนาพุทธ อยู่ที่ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก อาชีพซ่อมรถยนต์ ผู้ป่วย/ตาย ถูกลูกสุนัขอายุ 3-4 เดือน ที่นำมาเลี้ยงที่บ้านกัดที่ปากเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2553 ซึ่งลูกสุนัขดังกล่าวไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้ามาก่อน ส่วนแม่สุนัขเคยได้รับวัคซีนแล้ว ลูกสุนัขมีอาการวิ่งพล่าน จึงถูกล่ามไว้เพียงหนึ่งคืนหลังจากกัดก็เสียชีวิต ผู้ป่วย/ตายเริ่มป่วยด้วยอาการสับสน กลืนลำบาก กลัวน้ำ ตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2553 ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลแม่สอดเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2553 และเสียชีวิตวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2553 จากการสอบสวนโรคพบผู้สัมผัสลูกสุนัขเพิ่มเติมมีอีก 3 ราย เป็นคนในครอบครัวเดียวกันกับผู้ป่วย/ตาย ทั้งหมดไม่มีอาการผิดปกติและได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแล้ว ขณะนี้ปลุสสัตว์อำเภอพบพระได้เข้าดำเนินการฉีดวัคซีนให้กับสุนัขในละแวกบ้านผู้ป่วยและยังไม่พบสุนัขตัวอื่นป่วยเพิ่มเติม

สรุปผู้ป่วย/ตายในเดือนกุมภาพันธ์ 2553 เป็น เพศชาย 1 ราย เพศหญิง 1 ราย อยู่ในกลุ่มอายุ 15-24 ปี 1 ราย และ กลุ่มอายุ 45-54 ปี 1 ราย ผู้เสียชีวิตทั้ง 2 ราย ได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจากสุนัข โดยรับเชื้อจากลูกสุนัขที่มีอายุ 3-4 เดือน 1 ราย และอายุมากกว่า 1 ปีขึ้นไป 1 ราย สุนัขทั้ง 2 ตัวเป็นสุนัขมีเจ้าของ ที่ไม่เคยฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า 1 ตัว อีก 1 ตัวเคยได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยเจ้าของสุนัขเป็นคนซื้อและฉีดวัคซีนเอง

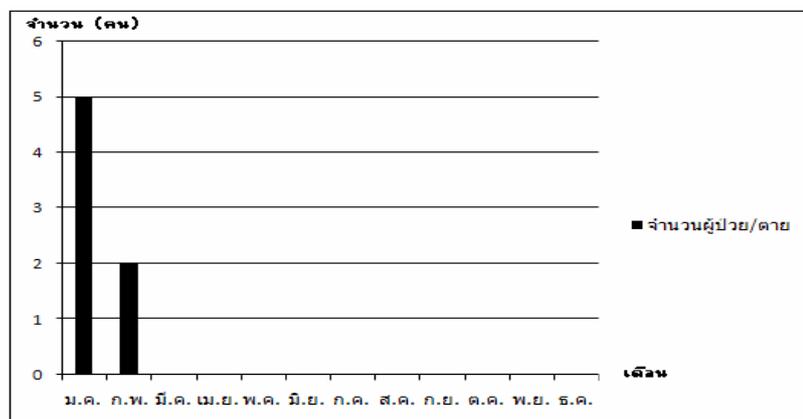
ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2553 สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วย/ตายสะสมด้วยโรคพิษสุนัขบ้าจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 ราย จาก 5 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร 3 ราย สมุทรปราการ กาญจนบุรี สระบุรี และตาก จังหวัดละ 1 ราย(รูปที่ 1) ผู้ป่วยเป็น เพศชาย 5 ราย เพศหญิง 2 ราย เป็นผู้ป่วย/ตายในกลุ่มอายุ 15-24 ปี จำนวน 1 ราย กลุ่มอายุ 25-34 ปี 35-44 ปี และ 45-54 ปี กลุ่มอายุละ 2 ราย จำแนกเป็นผู้ป่วย/ตายในเดือนมกราคม 5 ราย

เดือนกุมภาพันธ์ 2 ราย (รูปที่ 2)

ผู้ป่วย/ตายทั้ง 7 ราย ได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจากสุนัขทั้งหมด โดยได้รับเชื้อจากลูกสุนัขที่มีอายุต่ำกว่า 3 เดือน 1 ราย อายุ 3-4 เดือน 1 ราย และอายุมากกว่า 1 ปีขึ้นไป 5 ราย (ร้อยละ 71.43) สุนัขดังกล่าวเป็นสุนัขมีเจ้าของ 6 ตัว (ร้อยละ 85.71) โดยเป็นสุนัขที่ไม่เคยฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า 6 ตัว ส่วนอีก 1 ตัวเคยได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยเจ้าของสุนัขเป็นคนซื้อและฉีดวัคซีนเอง ลักษณะของการรับเชื้อ พบว่าถูกกัดเป็นแผลลึก/ฉีกขาด 3 ราย และแผลถลอก 2 ราย ไม่ทราบลักษณะแผล 1 ราย และไม่มีประวัติถูกกัด/ข่วน แต่เลี้ยงดูใกล้ชิดสุนัข 1 ราย ตำแหน่งของบาดแผลในบริเวณต่างๆ ของร่างกาย ได้แก่ คาง ปาก จมูก แก้ม 2 ราย แขน ลำตัว หน้าอก กอ 2 ราย น่อง หน้าแข้ง เข่า ขา สะโพก 1 ราย นิ้วเท้า ข้อเท้าฝ่าเท้า 1 ราย และไม่ทราบรายละเอียดของตำแหน่งบาดแผล 1 ราย

จากการประเมินสภาพปัญหาของโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทยใน 2 เดือนที่ผ่านมาพบว่าส่วนใหญ่มีการเกิดโรคอยู่ในภาคกลาง โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครพบผู้ป่วย/ตายถึง 3 ราย ผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้าทุกรายไม่ไปฉีดวัคซีนเนื่องจากไม่ได้ตระหนักถึงการฉีดวัคซีนป้องกันโรค เช่นเดียวกับเจ้าของสุนัขไม่ได้สนใจที่จะนำสุนัขของตนไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคนี้ อย่างไรก็ตามข่าวผู้ป่วย/ตายในกรุงเทพมหานครที่สื่อมวลชนได้นำเสนอไปเมื่อกลางเดือนกุมภาพันธ์มีส่วนทำให้ประชาชนนำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ามากขึ้น เป็นการสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์การกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปจากประเทศไทยภายใน ปี พ.ศ. 2563 (ก.ศ. 2020) ตามคำเชิญชวนของ องค์การอนามัยโลก(WHO) องค์การเฝ้าระวังโรคสัตว์แห่งสหประชาชาติ (OIE) และ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ให้มีการรณรงค์ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสุนัขทุกตัว มีการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์และคนอย่างต่อเนื่อง และสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักให้กับประชาชนในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

รูปที่ 2 จำนวนผู้ป่วย/ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าจำแนกรายเดือนตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553

การป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

1. นำสัตว์หรือแมวไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเมื่ออายุ 2-4 เดือน แล้วฉีดกระตุ้นอีกครั้งตามกำหนดนัด และฉีดซ้ำอีกทุกปี
2. ไม่นำสัตว์ป่าหรือเก็บลูกสุนัขมาเลี้ยงเพราะอาจมีเชื้อพิษสุนัขบ้า
3. ไม่ควรปล่อยสุนัขออกไปเล่นพ่านอกบ้าน หรือตามท้องถนนตามลำพังโดยไม่ดูแล เพราะอาจได้รับเชื้อพิษสุนัขบ้าจากสุนัขจรจัดได้ แต่ถ้านำออกนอกบ้านควรมีโซ่จูงและถ้าสุนัขคุกรมีตระกูลครอบปากให้สุนัขด้วย
4. ควบคุมจำนวนประชากรสุนัขด้วยการคุมกำเนิดสุนัขและไม่นำสุนัขไปปล่อยเป็นสุนัขจรจัด
5. หากพบเห็นสุนัขที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้าต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ สถานีอนามัย สถานบริการสาธารณสุขทันที หรือช่วยกันทำลายและนำส่งตรวจชันสูตร

การป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในคน

ถ้าถูกสุนัขบ้าหรือสงสัยว่าบ้ากัด ข่วน หรือเลียตามบาดแผล ให้รีบปฏิบัติดังนี้

1. รีบล้างแผลโดยเร็วที่สุด ด้วยสบู่และน้ำสะอาดหลายๆ ครั้ง ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหรือเชื้อโรคอื่นๆ และเช็ดแผลด้วยสารละลายไอโอดีน เช่น โพวิโดน ไอโอดีนเป็นอันดับแรก หรืออาจใช้แอลกอฮอล์ 70 เปอร์เซ็นต์ หรือทิงเจอร์ไอโอดีนหรือยาฆ่าเชื้ออื่นๆ แทน
2. ไปพบแพทย์เพื่อรับการรักษาที่ถูกต้องต่อไป
3. ต้องจดจำลักษณะ สังเกตอาการและสาเหตุที่ถูกกัด รวมทั้งติดตามหาเจ้าของที่ถูกกัด ถามหาประวัติการฉีดวัคซีนของสัตว์ และสังเกตอาการของสัตว์ต่อไป
4. ควบคุมสุนัขและเฝ้าดูอาการอย่างน้อย 10 วัน กรณีที่สุนัขนั้นตาย ควรนำส่งห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจหาเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า

การเก็บและส่งซากสัตว์เพื่อตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้า

เพื่อให้ผลการตรวจวินิจฉัยที่ถูกต้องที่สุด ในการเก็บตัวอย่างและการส่งตัวอย่างเพื่อตรวจทางห้องปฏิบัติการ ควรปฏิบัติดังนี้

1. ถ้าเป็นสัตว์เล็ก เช่น กระจอก กระแต กระจ่าย แมว หรือ

หนู ส่งได้ทั้งตัว

2. ถ้าเป็นสัตว์ใหญ่ เช่น สุนัข สุนัข โค กระบือ แพะ แกะ ม้า ฯลฯ ให้ตัดเฉพาะส่วนหัวชิดท้ายทอย (ระหว่างกะโหลกศีรษะและกระดูกคอ) โดยมีข้อควรคำนึงดังนี้
  - ผู้ตัดต้องไม่มีบาดแผลที่มีมือ
  - ใช้มีดคมๆ หรือใบมีดโกนใหม่ๆ
  - สวมถุงมือยางที่ป้องกันน้ำได้ ถ้าไม่มีถุงมือยางอาจใช้ถุงพลาสติกใส่สองชั้น ถ้าถุงมือขาดหรือถุงพลาสติกขาดระหว่างตัดหัว ให้ล้างมือด้วยน้ำสะอาดและ สบู่หลายๆ ครั้ง
  - มีดหรืออุปกรณ์ที่ต้องการเก็บไว้ใช้ครั้งต่อไป ให้ทำลายเชื้อ โดยต้มในน้ำเดือด นาน 10 นาที
  - ซากสัตว์ ถุงมือ หรือถุงพลาสติกให้ทำลาย โดยวิธีเผาหรือฝังลึกอย่างน้อย 50 เซนติเมตรวิธีการส่งตัวอย่าง

วิธีการส่งตัวอย่าง

1. นำตัวสัตว์ หรือหัวสัตว์ใส่ถุงพลาสติกหนาหลายๆ ชั้น รวบรวมปากถุงปิดทับแล้วรัดยางให้แน่น
2. ห่อด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์หนาๆ และใส่ถุงพลาสติก รวบรวมปากถุงปิดทับแล้วรัดยางให้แน่น
3. ใส่ในถัง (กล่องพลาสติก กล่องโฟม กระติกน้ำแข็ง หรือภาชนะโลหะ) ที่มีน้ำแข็งรองกันประมาณ 1/4 ของภาชนะ นำหัวสัตว์ หรือหัวสัตว์ใส่ลงไป เทน้ำแข็งกลบทับให้เต็มพอที่จะรักษาตัวอย่างไม่ให้เน่า
4. ห้ามแช่ในฟอร์มาลิน เพราะถ้าน้ำยาเข้าสมองจะทำให้เนื้อสมองแข็ง ไม่สามารถนำมาตรวจได้
5. รีบนำส่งห้องปฏิบัติการตรวจวินิจฉัยโรคที่ใกล้ที่สุด ภายใน 24 ชั่วโมง
6. กรอกแบบฟอร์มส่งตรวจโดยละเอียดเกี่ยวกับประวัติสัตว์ อาการผิดปกติของสัตว์ จำนวนคน และตำแหน่งที่ถูกกัด เพื่อประกอบการตรวจวินิจฉัย ตลอดจนที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ของเจ้าของที่สามารถติดต่อได้รวดเร็วที่สุด

เอกสารอ้างอิง

1. กรมปศุสัตว์. โรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน. กรุงเทพฯ; 2547; 10-11.

****ประกาศ WESR****

เนื่องด้วยในปีงบประมาณ 2553 สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค มีนโยบายที่จะลดจำนวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ (กระดาษ) ของรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ (WESR) และฉบับผนวก (Supplement) เพื่อตอบสนองนโยบายการประหยัดพลังงานลดโลกร้อน

ขอเชิญชวนบุคคลทั่วไป หรือหน่วยงานอื่น ๆ หากมีความประสงค์สมัครสมาชิกรายงาน WESR ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Email) กรุณาแจ้ง ชื่อ ที่อยู่ หน่วยงานสังกัด มาที่

กลุ่มงานเผยแพร่ สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ถ.ติวานนท์จ.นนทบุรี 11000 หรือทาง E-mail: wesr@health2.moph.go.th หรือ wesr@windowslive.com หรือทางโทรศัพท์ 0-2590-1723 โทรสาร 0-2590-1730